

Lyd redigering

Hvis du ikke allerede har programmet så se bagerst i denne manualen.

Denne vejledning er lavet med Audacity 1.3 beta, men de forskellige udgaver ligner hinanden meget.

1. Åben en fil i Audacity

Når du skal redigere i en fil du har, er det altid en god ide at kopiere den over i en anden mappe, og så lægge alt det du arbejder med i denne mappe. Så risikerer du heller ikke at komme til at ødelægge originalen.

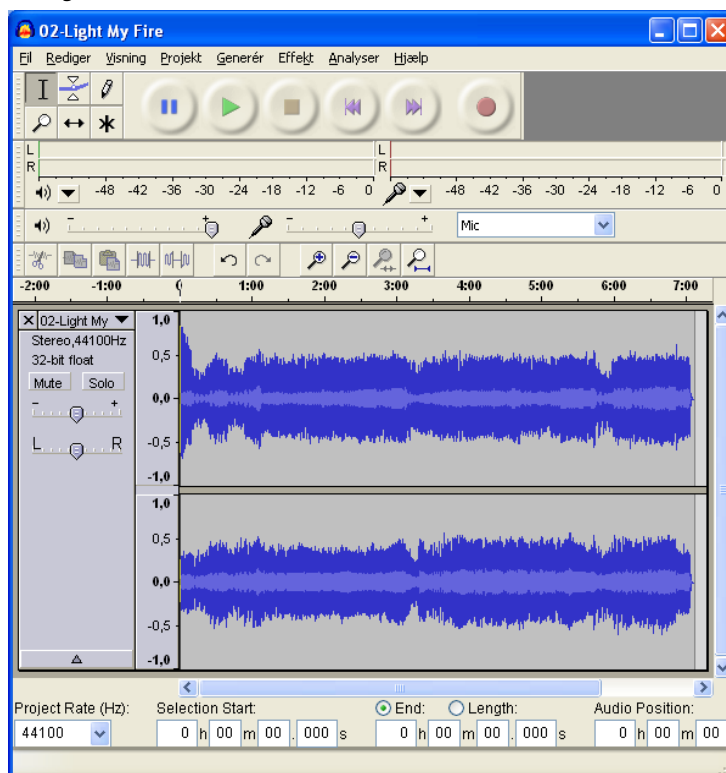
- Start med at lave en mappe og læg en kopi af den lydfile som du vil arbejde med over i denne mappe. Det kunne oplagt være en file du henter i dit CDex-bibliotek under Min Musik.

Du kan åbne en mp3-file eller en wav-file i Audacity enten ved at højreklikke på filen og vælge **åben med** eller ved at åbne Audacity og så i **Fil**-menuen vælge **Åben**.

- Åben denne file i Audacity fx ved at højreklikke på filen og vælge **Åben med Audacity**.

Derefter vises følgende skærbillede, der viser højre og venstre spor:

- Tryk på **PLAY**.

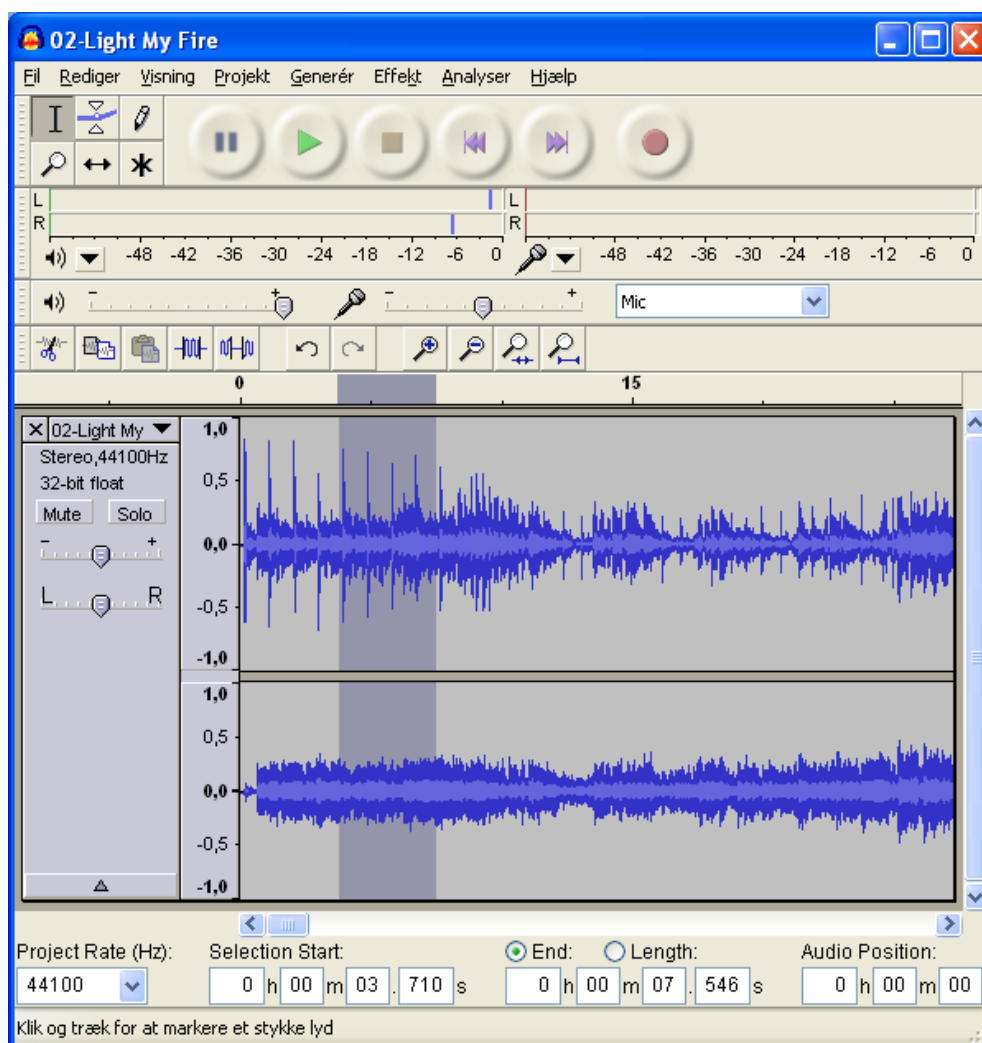

Zoom-værktøjet er oven over det store vindue. Her kan man Zoome ind og ud i forhold til den stiplede linje på de to første knapper. På de to sidste kan man Zoome ind til et afmærket område og zoome ud til hele nummeret. Prøv dig lidt frem:

En anden måde at zoome på er ved at holde CTRL nede og så scrolle!

2. Om at klippe et stykke musik ud

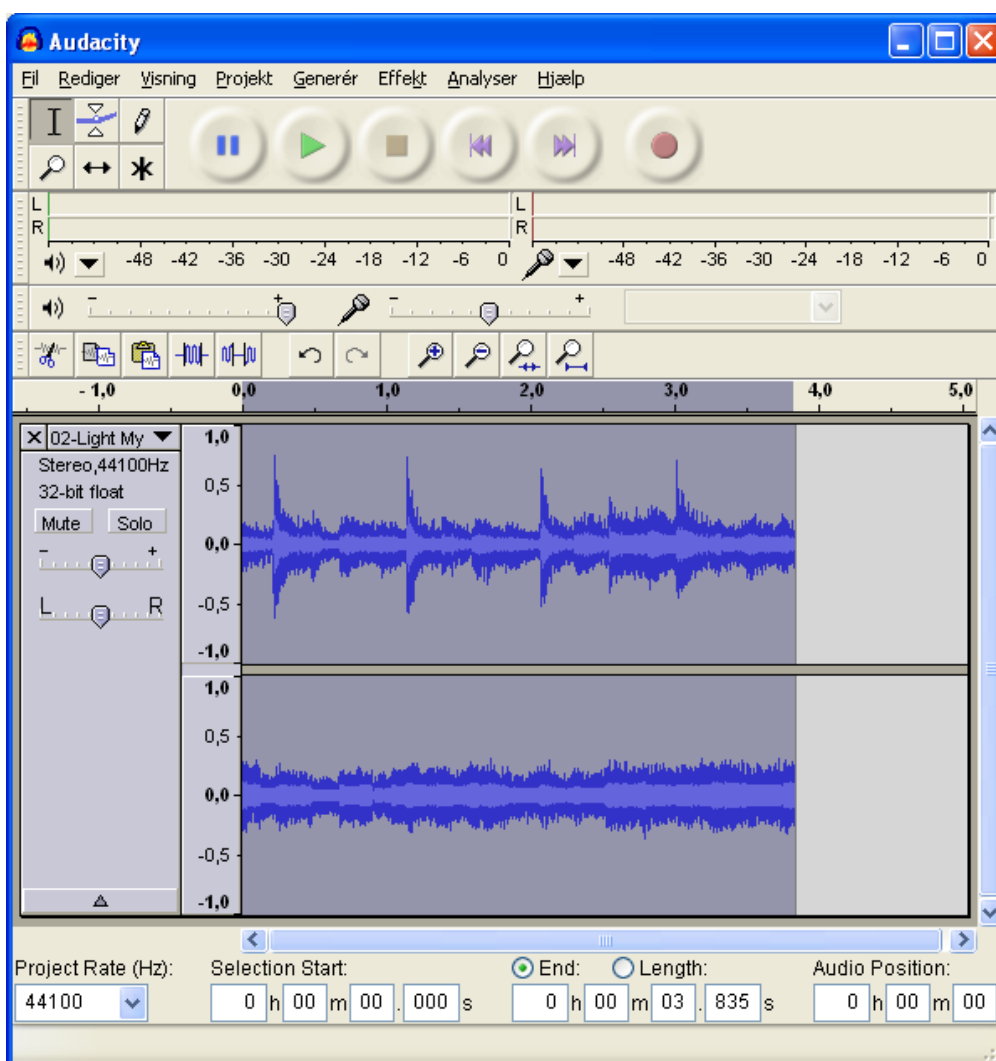

- Prøv at markere et område i nummeret ved at trække musen med venstre muse-knap nede. Det markerede område vil nu vise sig som gråt.

Når du nu trykker på mellemrumstangenten eller på **PLAY**, vil du høre netop det markerede udsnit. Vi vil nu prøve at "klippe" dette afsnit ud og arbejde lidt med det - metoden er næsten den samme som i tekstbehandling.

- Når du har fundet et passende udsnit trykker du **Ctrl+c** (eller **Kopier** i Rediger-menu) for at kopiere. Derefter trykker du **Ctrl+N** eller **Ny** i

Fil-menuen for at åbne en ny fil og **Ctrl+v** (eller **Sæt ind i Rediger-menu**).

Nu får du kun det udsnit du havde før. Da "nummeret" nu er væsentligt kortere, vil du se, at du bevæger dig meget hurtigere gennem nummeret, når det spilles. Bemærk ligeledes, at den vandrette akse er trukket meget ud.

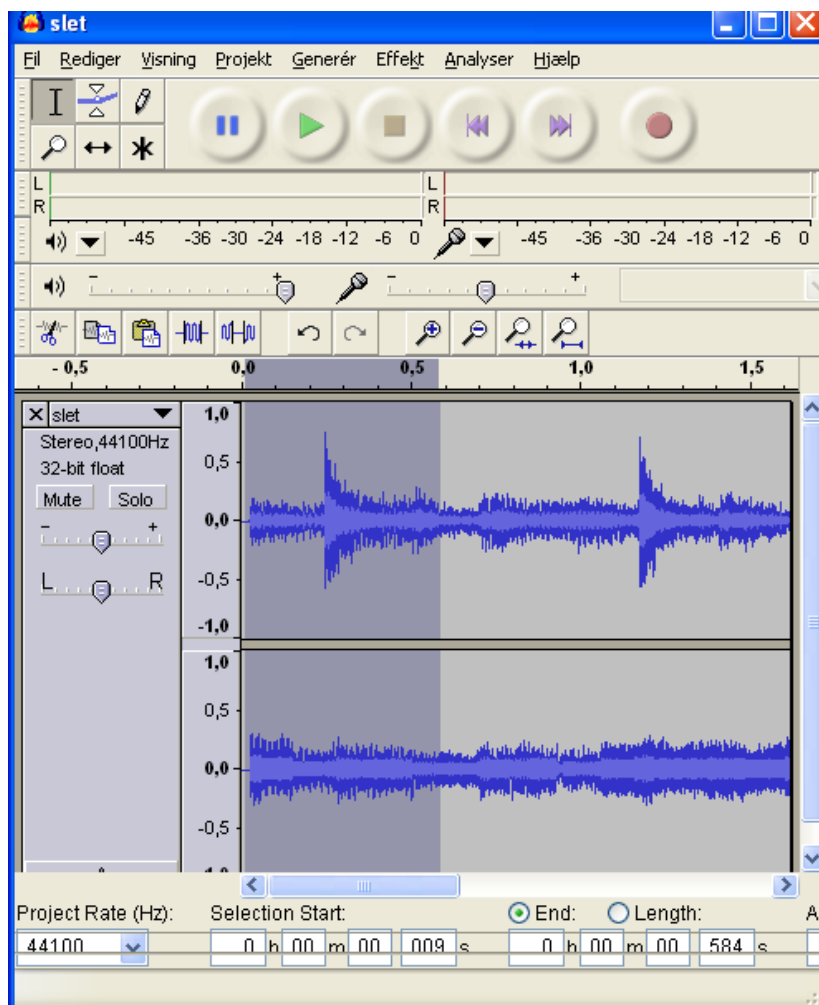
- Gå ind i **File**-menuen og vælg **Gem projekt**. Så vil programmet gemme dit klip i Audacitys eget format. Det kan du ikke afspille andre steder end i Audacity, men så længe du stadig arbejder med filen er det fint.

(Hvis du ikke skal arbejde mere med det er det bedre at bruge **Eksporter som mp3** eller **Eksporter som wav**, som gennemgås i afsnit 4).

3. Fade ind eller ud

Oftentimes you will be interested in sliding slowly in or out of a clip, so that it doesn't end abruptly.

In the following, we will see a very simple way to fade in.

- Start by marking the area where you want to fade slowly out. A fast fade-out is 1 second, while a fade-out of more than 5 seconds is very slow.
- Now go into the **Effect** menu and select **Fade-in**. Note, however, how the start is changed so we fade in to full volume, in the run of the marked period:

There are a number of other effects in the **Effect** menu. Amongst others you can **transpose** or you can **change tempo**, but also MEGET andet. In the context of sports, the possibility of adjusting different tempi is very relevant.

Just tempo changes tempo without changing pitch. It is often interesting in the context of sports.

Just hastighed changes – like a camcorder – both tempo and pitch.

Just toneleje changes pitch without changing tempo.

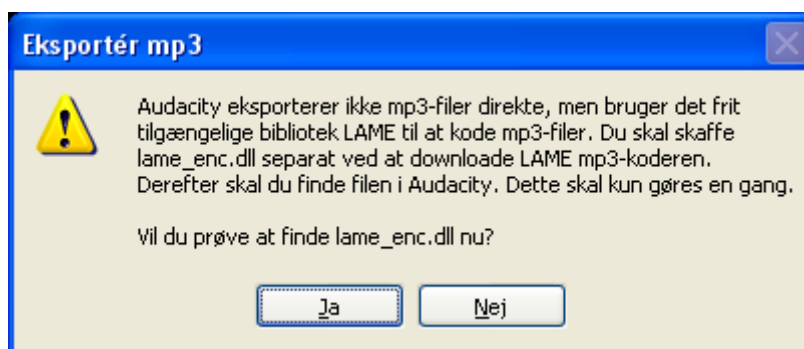
4. Gem et klip som Wav-fil eller mp3-fil

Hvis du skal bruge lydfilen til en audio-CD, er det vigtigt at gemme filen i Wav-format. Hvis du skal bruge den på en Mp3-afspiller eller hvis det er noget du skal sende, skal du gemme den som mp3-fil.

Filer der er gemt som mp3-filer kan godt senere åbnes og gemmes som wav-filer. Man taber lidt lyd kvalitet, men det er ikke sikkert du kan høre det.

- Gem dit klip med enten **Eksporter som Wav** eller **Eksporter som Mp3**.

Når du gemmer musik i mp3-format første gang skriver Audacity følgende.

Se manualen **Installation af Audacity og CDex**.

5. Brænding af en lyd-CD med dine redigerede numre

Når du gemmer musik, du gerne vil kunne høre på en almindelig Cd-afspiller, skal det være i (Windows PCM) wav-format. Det vil det også automatisk, være hvis du har klippet i CD-musik.

Ud over dette, er det vigtigt at du vælger at *kompilere* og *brænde* en **audio-CD** eller en **lyd-CD**, som det også kaldes. Du skal *ikke* lave en **Data-CD**.

Hvordan det gøres afhænger af det enkelte brænderprogram.

Generelt er "gammeldags" CD-afspillere ikke særlig tolerante overfor CD'er. Du kan sagtens komme ud for at en CD-afspiller ikke vil spille nogle brændte CD'er men gerne andre. Du kan sagtens komme ud for at en CD virker fint på nogle CD-afspillere, men ikke på andre.

Computere og mp3-afspillere er mere stabile.

6. Sæt lydfiler sammen

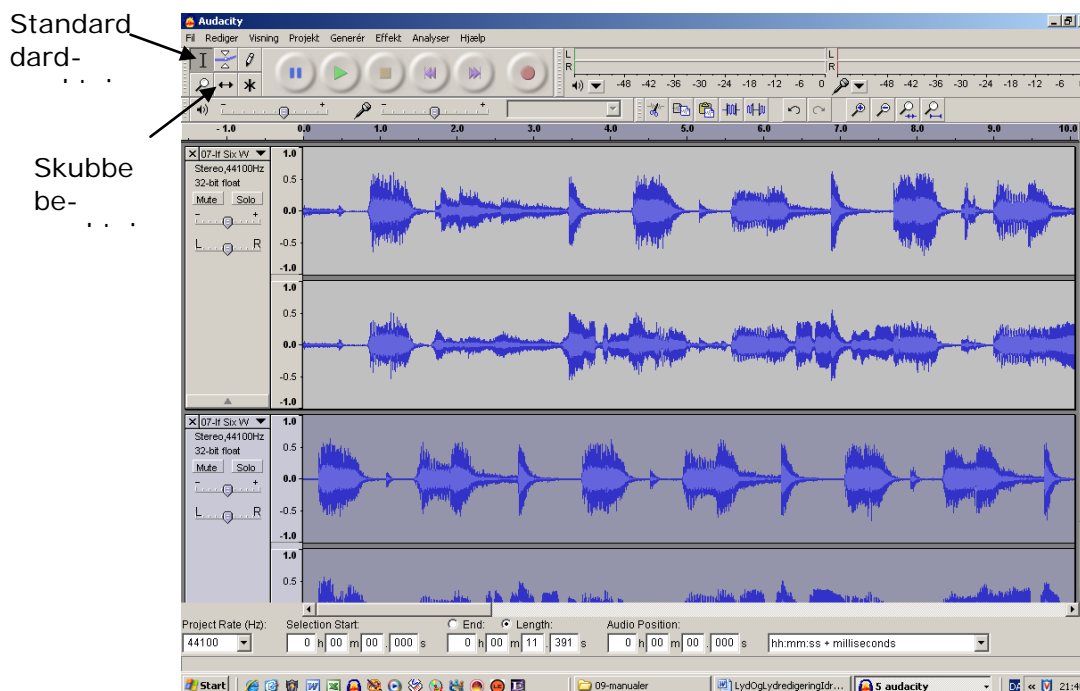
Vi vil nu prøve nogle forskellige måder at klippe og indsætte lydstumper, men først lige to indledende bemærkninger.

For det første: Du kan vælge at lave lydstumperne først og gemme dem i en mappe. Du kan også have dine lydstumper liggende som forskellige Audacity-projekter, der er åbne på en gang. Under alle omstændigheder er det smart at kopiere de lydfiler du skal bruge, til en bestemt mappe, hvor du også gemmer Audacity-projekterne undervejs. Så kan du altid rydde op bagefter.

For det andet: Du skal være opmærksom på at du ikke kan åbne Audacity fra dit ikon på skrivebordet eller hvor det nu ligger, hvis du allerede har en udgave af programmet i gang. Hvis du vil have en udgave mere kørende af Audacity samtidig, skal du gå ind i **File**-menuen og vælge **Ny** eller trykke **ctrl+N**.

- Start med at åbne det ene af de klip du vil sætte sammen.
- Gå ind i **File**-menuen og vælg **Ny** eller tryk **ctrl+n** for at starte en ny udgave af Audacity
- Vælg **Åben** i **File**-menuen, og åben det andet lydclip. Afmærk hele klippet med **ctrl+a** og kopier det med **ctrl+c** eller med **Kopier** i **Rediger**-menuen
- Gå nu hen til det første klip og klik *nedenfor* det første klip. Tryk derefter på **ctrl+v**.

HVAD SKETE DER? Hvis det er gået rigtigt, så åbnede Audacity et spor nedenfor, hvor det nye klip ligger. Hvis du ikke fik klikket dig "ud af det gamle spor", så lagde programmet det nye klip ind midt i det hele og skubbede det gamle til side. Der skal altså være kommet et ekstra spor, og hvis du afspiller med *play*, så skal de to klip ligge oven i hinanden. Det skal se ud som nedenfor. Hvis det ikke er rigtigt, skal du trykke **ctrl+z** for at fortryde.

Hvis du har problemer med at få indsat dit klip i et nyt spor, så er her en anden metode:

Inden du indsætter det med **ctrl+v**, opretter du et nyt stereo-spor. Gå ind i **Projekt-menuen** og vælg **Nyt Stereospor**.

Nu åbnes et nyt stereospor nedenfor. Klik på det nogenlunde det sted du kunne forestille dig at du vil indsætte lyden (hvis du ikke ved det, så klik bare et eller andet sted), og tryk **ctrl+v**.

Nu bliver dit klip "skubbet ind" midt i det tomme spor.

- Vælg nu "skubbeværktøjet". Nu kan du forskyde den nederste linje. Husk at vælge standardværktøjet til sidst.

	skubbeværktøj
	standardværktøj
- Forskyd nu den nederste til du er tilfreds og gem så projektet evt. under et nyt navn. Hvis du bare trykker **Gem Projekt**, vil det blive gemt under den første fils navn.

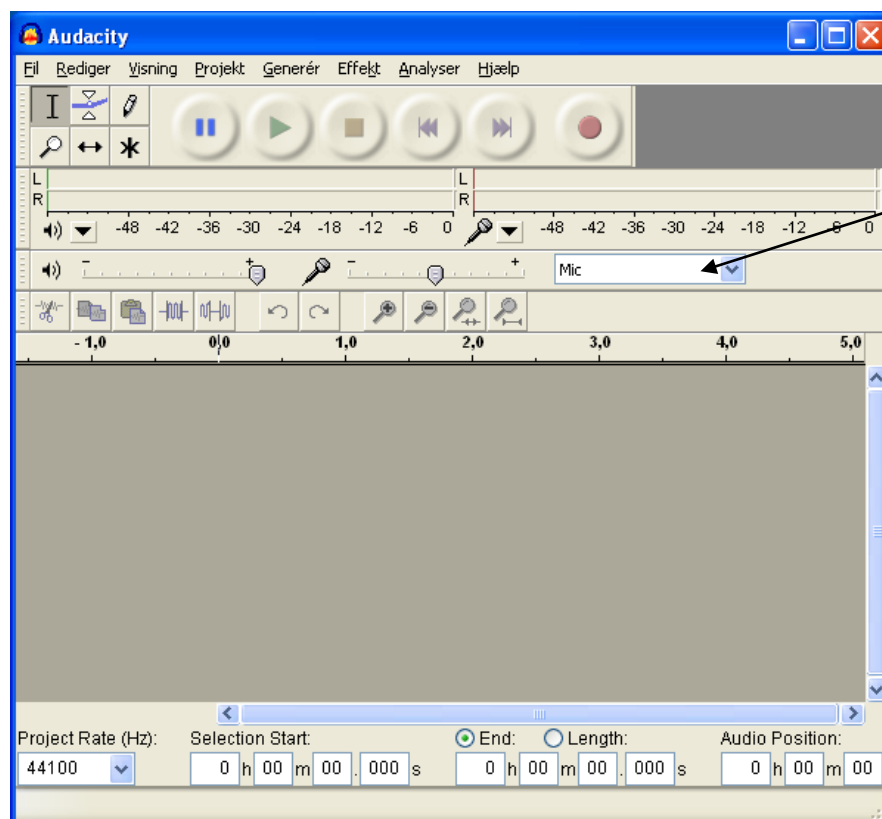
Hvis du vil sætte flere stumper ind gentager du proceduren fra de foregående sider. Start med at udvælge dit klip og lav evt. fade ind/ud på klippet. Juster tempoet hvis du vil det og marker det til sidst og sæt det ind i de klip du allerede har samlet.

- Når du er færdig kan du gemme det dels som et Audacityprojekt og dels som wav eller mp3-fil. Det er smart at gøre begge dele. Et Audacity-projekt kan du åbne igen og forskyde nogle af lydfileerne lidt mindre eller indsætte flere stumper, mens mp3-filen er *færdig*. Når du er *helt sikker* på at du er færdig, kan du godt slette din Audacity-projekt-fil.

7. Optag tale eller PC-lyd på Audacity (optag lydsporet fra et video-klip)

Med Audacity kan du også optage tale eller du kan optage "PC-lyd", hvis du har brug for det. Du kan fx optage radio-udsendelser fra DR, som kun ligger på nettet, ved at sætte Audacity til at optage alt hvad der sendes ud af PC'en. Det er svært at lave en generel manual for det, fordi de muligheder du har, afhænger af det lydkort du har i maskinen, og det viser sig på forskellig måde i programmet.

I det foregående har vi hentet færdige lydfile ind i Audacity, som vi så har bearbejdet. Nu skal vi starte med at vælge *hvor* lyden kommer fra.

De valgmuligheder vi som regel har, er **Mic** (mikrofonindgang) eller **Line** (Lineindgang), som er stik omme bag på computeren. Vær opmærksom på, at hvis du arbejder på en stationær kan der godt være flere stik fordi, der måske både er lydkort på motherboardet og et bedre løst lydkort. Stikkene er ofte farvet lyserødt eller blå, mens det grønne som regel er stikket til høretelefonen.

Ud over **Mic** og **Line** har du ofte mulighed for at vælge noget der kan hedde **Stereo mixer** eller **What U Hear** (det er ny-dansk). Når det er valgt optages PC'ens egen lyd.

- Prøv dig frem med de forskellige muligheder. Start med at vælge **Ny** i **Fil**-menuen og så trykke på optagerknappen. Husk at sætte mikrofonen til! Afspil evt noget lyd på PC'en samtidig med at du taler i mikrofonen, og se om du kan få lyd ind i Audacity.

Alternativ metode: Hvis du ikke via lydkortet kan afspille og optage samtidig så kan du sætte en ledning fra høretelefonudgangen på din PC direkte

til mikrofonindgangen. Det skal være en ledning med MINI-jack i begge ender.

Hvis man lige sidder og mangler sådan et kabel så er det faktisk en del af de skærmbkabler man bruger mange steder, hvor det også er muligt at tilslutte lyd.

- Forbind hovedtelefonudgangen med Line-In
- Start Audacity og sæt den til at optage.
- Start filmklippet.
- Klip det væk du ikke vil bruge.

Installation af Audacity

Audacity er et program man kan bruge til at redigere i lydfiler – klippe ud og sætte sammen igen!

8. Installation af Audacity

Du installerer programmet ved at finde installationsfilen på CD'en i mappen **PROGRAMMER** og undermappen **AudacityInstallationsfil**. Filen hedder enten **audacity-win-1.2.6** eller **Audacity-win-1.2.6.exe**

- Klik på denne **exe-fil**.
- Når programmet er installeret er det ofte en god ide at genstarte computeren.

Du kan downloade den direkte på

<http://audacity.sourceforge.net/latest/audacity-win/audacity-win-1.2.6.exe>

eller på <http://audacity.sourceforge.net/download/windows>

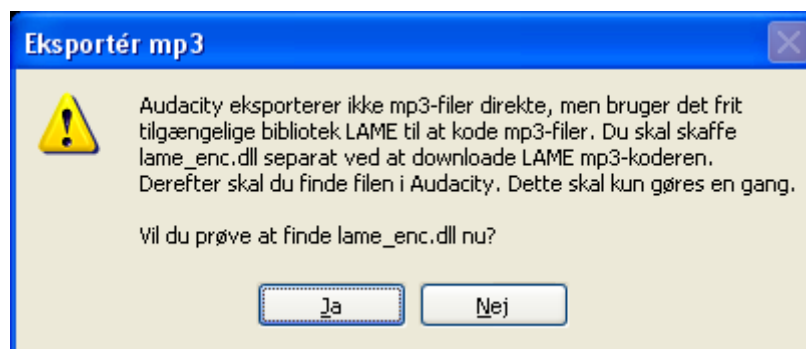
Der bliver løbende lavet småændringer i programmet, så der er detaljer der kan se anderledes ud i forhold til eksemplerne i manualen.

9. Opsætning af Audacity så den kan arbejde med mp3

På grund af juridiske spidsfindigheder kan Audacity ikke arbejde med mp3-format før den får tilført en ekstra fil. Det er det sidste vi mangler, inden vi kan bruge programmet.

- Start Audacity ved at klikke på ikonet på skrivebordet eller ved at finde programmet under **Start** og **Programmer**.
- Under menuen **Filer** vælger du **Åben**. Den fil du skal åbne finder du på CD'en i mappen **PROGRAMMER**. Det er den wav-fil, der hedder **Test.wav**.
- Tryk evt på PLAY-knappen for at høre om der er lyd.
- Vælg **Fil** og derefter **Exporter som mp3**

Du får nu følgende fejlmeddelelse:

- Tryk på **Ja**. Du skal nu finde filen, og det gør du på CD'en under **PROGRAMMER**

... og så burde det hele virke.

Hvis programmet spørger om samme næste gang den skal gemme som mp3-fil, så er det fordi den af en eller anden grund ikke selv kan flytte den omtalte fil over på dens plads. Så må vi gøre det selv:

- Først vælger du at fortryde at prøve at gemme som du var i gang med. Det kræver nok et par gange **annuler**.
- Så finder du filen **lame_enc.dll** på CD'en under programmer (eller ser nedenfor) og kopierer den.
- Gå nu ind på C-drevet helt nede "i roden" og indsæt filen der. Den skal altså ligge på C-drevet, men den skal ikke ligge i nogen mapper.

Nu har vi selv anbragt filen, der hvor programmet (formodentlig) leder efter det. Prøv at eksportere som mp3-fil og se om det virker nu.